

СЕРЛАЛО

евет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Галгйай
областен комитет а Нохч-Галгйай АССР-а оргкомитет а орган

Кхабра

14

Август.

1957 шу

№ 14 (2129)

Мах 20 коп.

Партийни, советски, комсомольски
боахаман организацеш денхарийла я
шоашта чүлө ценош деш боахкача
кяхъегамхошта массайолча оагтора-
хъара новкѳостал де

Ценош делга ма-могга тоаде

Советий йаьдал болхлойн кяхъегамхойн йаьдал да. Цудухъа Советий йаьдал ший беррига низ а уйла а тла-йохийт берригача кяхъегамхой боахам тоабе, культура лакхъе, уж масса а йолча оагторохъа паргата бахара.

Советий йаьдал эттача хана, еза-йокхъа промышленность эсал хиннай, машинаш цхьайола машинаш вай мехка вйалла еш а хиннай, цхьайола промышленность геттар кизига а эсала а хиннай. Тяхъа биса, тѳемо бохаба мехка боахам юха метта боалабе а, дахо тоабе а духъа тайп-тайпара машинеш эшал хиннай. Уж машинаш наога! яраш капиталистий мехкашара ийца хъахъахъа эшал хиннай. Вай мехка социализм отгайра а, из тоабалар а ца дезаш болча капиталисташа, эшал йола машинаш йокхаш хиннай, социализм отгайра гйулакх чакх ца далинта гйерташ.

Цудухъа Ленин хъехам ца парте отгайра хъалхъа мехкадайтта, кйор, чо, айшк, болат докхаш, масса а йола тайпа машинаш еш йола, еза-йокхъа промышленность тоаеш а, керда хъаеш а, цун низаца кхы йола промышленность а, юрта боахам а тоабеш, мохк социализме бига беза, аьнна.

Цу Ленин наькѳаца социализм отгайра хана, наха чубаха ценош, пачахъа хана городашк, городий поселкашк хиннакарел 3,7 да-кѳа духъаг! дале а, наха кхоачамбеш дац, хлана аьлча, тѳехъарча фашистий тѳемо 1.700 городи, поселки, 70 миллион квадратни метр нах чубаха моттиг а йоха яь 25 миллион адам чубаха ца доацаш биса хиннадаь, ужаш юха метта отгаеш а йалаьмате духъа кхъахъа дийзадаь.

Цул совх бахара паргата боахам а, лорий новкѳостал деш а советий йаьдало кхъахъахъа наха эшал долча гйулакхий чоагйа йоакхо ярца вай мехка баха нах дика бийбаб. Из а да наха чубаха ценош ца тоьра бахъанашта юкѳера цхъа бахъан.

Цу ше долча хйаман лоархъам а баь ССКП Центральни Комитет а СССР Министрий Совет а отгайра 10—12 шу далалехъ ше волча сага, паргата чубагйа моттиг хургйола ценош долда, аьнна.

Йалаьмате сиха ценош делга наха а, мехка а чоагйа эшал доладаь, XX сьзздо 1956—1960 шерашка цу гйулакха отгайра планал совх 10 миллион квадратни метр ценош долда аьнна отгайра ССКП Центральни

Комитет а СССР Министрий Совет а.

Тѳехъарча шерашка вай республикан столица—Шолжа-Гала докхий хоза ценош даь, паркаш дика тоаь, уличаш гйа бульвараш яь, гаьнаш егйа чоагйа тоаь хозъаь. Тѳехъарча 5 шер а Шолжа-Галичу 150 эзара квадратни метр ценош даь, юкѳерча 3 шер а уж мессал ценош кхы дергдолаш а да йаьдало, бахъа наха шоашта дераш доацаш.

ССКП Центральни Комитетон СССР Министрий Советон, парте XX-ча сьззда решенеш кхоачашъеш баьча соамо Нохч-Галгйай АССР юха а отгайра шоай даьй мехка цѳабаькѳа нохчаштен гйалгйаштен 20 эзара герга ценош да де дезаш. Царех хланозла хъадаьраш цхъа эзар гаргга цѳа мара дац. Цу цифраша йоах духъа нохчийн гйалгйайн дезал, ценош даь а ца доацаш йана кйал бахара боккѳа кхерам ба.

Из гйулакх иштта во латара этгара хъалхъа бехке бараш респотребсоюзен, советхойн, юртий кулгалхой ба. Цар ший ханнахъа дала дезаоча ссуда луш а, яла эсаоча ценош дѳа эшал йола хлама луш а, уж хлама ценош дѳа метте дѳа хъа машинаш, говр-ворда, кхы йола транспорт луш а новкѳостал дац. Духъа ха йоаю, ценош дераша, ссуда дѳа ухаш, из хъаденна ца боалаш, шифер, ценошта тѳаюла кирпич, хъу, хъастамаш, кизгаш, кхы эша хламаш еха ухаш, уж хламаш хъаьла декхарийла бараш, цхъаца бахъанаш доахаш, ужаш хъасенна цабоалаш, тахан тѳа балха ди йисте даьнада аьле, ценош дераш латта а латтите, уж хламаш царна дѳаьла декхарийла бараш цѳауахаш. Ценош дерашта эшал дола гйулакхаш де, ди-бийса ца кхъасаш болхбе беза, уж гйулакхаш де декхарийла бараша. Болх цу тайпара вѳахъа ца беллача, ханнахъа ценош даь йисте доахилга вѳаштехъа даргдац, нах кийчо йоацаш йана кйал йоргѳа.

Наьсарен районе а, кхыча районашка а ценош де тела ссуда тел, бокѳо йоацача тайпара, цѳа луш 10 эзара сом луш дѳа а тѳина, из ахъа ценошта а ца дохиташ харцахъа ахитта моттигаш я. Цу гйулакхашка чоагйа хъаь, ужаш тахъа деза района кулгалхоша.

Масса а меттера парте, профсоюзни, комсомольски организацеш ма-могга оарцар цѳа еза гйишлонаш йира хъахъахъа парте а правительствос иь решенеш кхоачашъеш.

Силос йоллара план кхоачашъаьй

Сийлаьх-бокхъаца Октябра 40-шу дизара сийна Наурски районарча юрта боахама кхъахъегамхоша яхъе а баьнна йѳлача ханал хъалхъа силос йоллара шер а йоагйаш йола план 103 процент кхоачашъаьй. Хйара цхъан фуражни йатта 10 тонн лакхера дикал йолаш хъаьжкий силос еллай цар.

Района колхозашен совхозашен соаьм баьб планал совх 10 эзар тоннал кѳезагх йоацаш силос йолла а, хйаьла хйара йатта керта 10—12 тонн, жийна 15 килограмм хуртдолаш доакъар йалашда а.

Наурски хъаьжашен совхозашахъа шура йѳкхарахъа хъаьжашен талла а телла соаьм бир шоай социалистически тѳаьлацам ханал хъалхъа 1 ноябре кхоачашъа, хйаьла хъалхъа баьча тѳаьлацамал совх хйара йаьттарга 200 кг шура йѳкхара, тѳаькхъа еригга а, цхъан шер а 1.950 килограмм шура йѳкхъа, аьлча а, 1956 шерал 550 килограмм духъах хурт йолаш. Района колхозаша шоай таронаш а лаьрхъа тѳаьлацам бир-шер а йоагйаш шура дѳаьлар план 1957-ча шер а 20 августа ханал хъалхъа кхоачашъа, хйаьла тѳаьч хъаьжкхенга планал совх 500 центнерал кѳезагх йоацаш шура йѳкхъа а.

ССКП Наурски райкома секретарь Г. ИЛЮХИН.

Райисполкома председатель Е. РУСИН.

Наурски МТС-а директор И. ДИДИЧЕНКО.

Кировски МТС-а директор Е. ИЗВАРИНА.

БАЛХА ПЛАНШ ТѳЕХЪОАЧАШ Ю

Шолжа-Гала тѳарча Нохч-Галгйай республика бахара гйишлонаш хъалхъа, главни инженер новкѳост Тангиве йаьдал-Хъамид а волаш болча треста кулгалхоша участкый кхъахъегамхошта хъалхъишка шерра социалистически яхъ а йоржаь дика производственни толамаш даьбаб.

Начальник Неминский партиний организацен секретарь Шлекини волча номер 17 йолча гйишлош хъалхъаца управленеш коллективо тѳехъ дика кхъахъа гара толамашка 1957-ча ахъа шер а ериггача союзан яхъе шоллагйа моттиг лаяцаш.

Новкѳост Аллехвердовс кулгал дѳа номер 1 йолча спец. участкан коллективо «Гйишлошъеца денна» сийна лаьрхъа 149,8 процент кхоачашъаьй ахъа шер а йоаш белха план.

Иштта дикача кхъахъама толамашка белгалъаьнна я июль бетта балха план 146,8 процент кхоачашъаьй треста начальник новкѳост Сазонов волаш йолча автотранспортни коллонна, июль беттара социалистически обязательстваш белха план 105,4 процентана кхоачаш яь номер 2 йолча гйишлош хъалхъаца управленеш коллектив.

А. ДОДОВ.

Информационни хоам

Укх шер а 12-ча августе ССКП Нохч-Галгйай обкома VI пленум хилар.

Нохчийн гйалгйайн кѳаман автономн юхаоттайира хъахъехъ 12-ча ноябре 1956-ча шер а ССКП ЦК-с баь соаьм кхоачашъаьх партен обкома хъалхарча секретар а Н. Яковлес яь доклад йийцар пленумо.

Нов. Яковлева докладахъ лаьца кѳамаьлаш дир н. н. А. П. Костюченкос—Шолжа-Галан Горкома секретаро, Г. В. Калаговс—ССКП Гумсе райкома секретаро, Е. М. Столяренкос—Ачхой-Мартански райкома секретаро, Г. Д. Тангиве «Нохч-Галгйаьстрой» треста кертерча инженеро, М. П. Савченкос—Советски райкома секретар а, А. Абдурахмановс—Ножой-Юртовски райкома секретар а, Д. Г. Мальсаговс—Нохч-Галгйай Оргкомитета члено, О. А. Чакхиве—ССКП Обком, Б. Д. Зангиве—Хйирий АССР-а Министрий Совет а председател а, С. С. Бутенкос—1917-ча шер а денз ССКП член волча, Х. Б. Даудовс—Нохч-Галгйай обкома инструктор а, Д. И. Алексина—РСФСР Министрий Совет а председател а заместител а, В. А. Татаевс—Нохч-Галгйай Оргкомитета културан управленеш начальнико, А. Д. Данияловс—ССКП Дагестански обкома секретар а, Ш. Д. Сагаевс—Нохч-Галгйай обкома секретар а, Т. К. Мальбаховс—Кабардино-Балкарски обкома секретар а, З. С. Тангиве—Нохч-Галгйай АССР-а Оргкомитета председател а заместител а, Н. А. Макаровс—Нохч-Галгйай обкома секретар а, М. Г. Гайрбековс—Нохч-Галгйай Оргкомитета председател а.

Пленуме кѳамаьл дир цун балхъаца дакѳа лоацаш хиннача ССКП ЦК Президиума членала кандидат а ССКП ЦК секретар а волча нов. П. Н. Поспеловс.

Иштта организационни гйулакхаш а кѳоастади пленумо.

ССКП ЦК-е болх бе из йохъарахъ пленумо Нохч-Галгйай обкома секретаралла мукѳа а валийтар бюрона юкѳера дѳа а ваьккхар нов. Н. Л. Макаров.

Пленумо ССКП обкома шоллагйа секретар а хъержа, обкома бюрона юкѳе вихъар нов. О. А. Чакхиве.

Советски Союза Партийно-Правительственни делегаци ГДР-е хилар

7-ча августе Германен Социалистически Едини партен Центральни Комитет а Германски Демократически Респуб-

бликан правительствос а кхъайкарца доттагйен визитаца Москва Берлине яхъай Советски Союза Партийно-Правительствон делегаци. Делегаци на юкѳе боагйаш ба ССКП Центральни Комитет а Хъалхъара секретарь Н. С. Хрушев, СССР-а Министрий Совет а Председател а заместител а А. И. Микоян, СССР-а кхыча мехкашъара гйулакхий министр А. А. Громыко, СССР-а араьарча торговлен Министра заместител П. Н. Кумыкин, ССКП Ленинградски горкома секретарь И. В. Спиридонов, ВЦСПС председател В. В. Гришин, кхъахъегамхой депутатий Московский Галн совета исполнительни комитет а председател а заместител З. В. Миронова, ВЛКСМ Централь-

ни Комитет а секретарь В. Е. Семичастный. Иштта делегаци член а СССР-а Германски Демократически Респубблик а посл Г. М. Пушкин.

Москва эзараш кхъахъегамхой хиннаб делегаци накѳа йоаккхаш. Делегаци накѳа йоаккхаш иштта Н. И. Беляев а, Н. А. Булганин а, Г. К. Жуков а, Ф. Р. Козлов а, О. В. Куусинен а, М. А. Сулов а, Е. А. Фурцева а П. Н. Поспелов а, А. И. Косыгин а, М. Г. Первухин а, СССР-а министр а, иштта кхыбараш а хиннаб.

Цу дийнахъе а Германски Демократически Респуббликан столице—Берлине кхъаьчай Советски Партийно-Правительствон делегаци. Берлинерча вокзале царна духъал баькѳа хиннаб Социалистически Едини Партен Центральни Комитет а секретарь Вальтер Ульбрихт, чай Советски Союза Партий-

СИЙЛЕН ДОСКА

ССКП Грозненски райкома а райисполкома а белгал-бахарца республикански Сийлен доска тѳа бахиттаб:

Ленина цѳерахъ йола колхоз (председател нов. Гагуев В. И., парторганизацен секретарь нов. Билетов Л. С.) 1957-ча шер а цар заготовкаш яра а эцара а план 1 августа кхоачашъаьна: шури — 110,5 процент, фуйи план — 235,4 процент, тѳана план—102,2 процент. Силос йоллара план колхозо 104 процент чхоачашъаьй. Планахъ — 975 тонн йолла эзача, из еллай 1.005 тонн. Силос лаьттагй йоллар даходода, соцадаь хйара йаьтта 10 тоннал кѳезагх йоацаш силос йоллигга.

«Новый быт» цѳи йола колхоз (председател нов. Карагичев В. В., парторганизацен секретарь нов. Шерба И. С.) 1957-ча шер а 1 августа шер а план кхоачашъаьна: дулха — 100,7 процент, шури — 106 процент, фуйи — 123,2 процент, тѳана — 113 процент.

ССКП Наурски райкома а райисполкома а белгал-бахарца республикански Сийлен доска тѳа бахиттаб:

Кировски МТС (директор новкѳост Изварина Е. А., парторганизацен секретарь новкѳост Лопатин П. Д.) 1957 шер а 6 августа хъаьтѳаькѳа хана МТС-и зоне чуйоагйаш йола колхозаша силос йоллара план 12.000 тонн йолаш 12.300 тонн йоллараш.

«Красный знамя» цѳи йола колхоз (председател нов. Коростов П. М., парторганизацен секретарь Харченко С. А.)

1957 шер а 6 августа планахъ 2.750 тонн силос йолла эзача метте 2.870 тонн силос йоллараш.

ГДР-а премьер министр Отто Гротеволь, иштта СЕПГ-а ЦК-н а ГДР правительствон а кхы бола кулгалхой а.

Берлинерча вокзалана хъалхарча майдане хиннача митинге Советски Партийно-Правительствонни делегаци моаршал хатташ кѳамаьл дир СЕПГ-а ЦК-н хъалхарча секретар а новкѳост В. Ульбрихта.

Юха жоп луш кѳамаьл даьча секретар а новкѳост Хрушев Н. С. коммунистически партен ЦК-а, Советски Правительствон а, дерригача советски адамий а цѳерахъ дѳейха моаршал делар ГДР-а дерригача адамашка. Ший кѳамаьлаца новкѳ. Хрушевс белгалдаькхар дерригача дунен тѳара машар йалашбара Советско-Германски доттагйал чоагйа малам долаш хилар.

Бейхъаца безамца тѳайцар митинге гулбеннача немецки кхъахъегамхоша Советски Союз а а Коммунистически Партен а викалаш.

8-ча августе Берлине дѳайнахъар Германски Демократически Респуббликан Халкѳа палатан заседани. Цу заседане дакѳа лоацаш хилар Советски Союз а Партийно-Правительствонни делегаци. Чоагйаца безамца, дѳейхъаца моаршалца тѳайцар Палатан депутаташа Хрушев а, Микоян а, иштта кхыбола а делегаци членаш а заседане кхъаьчар. Палатан заседане кѳамаьл дир Н. С. Хрушевс. Из кѳамаьл депутаташа ура а этта тѳоараш дѳеттарца тѳайцар.

8-ча августе Лейпциге кхъаьчар новкѳост А. И. Микоян керте а волаш йола Советски Партийно-Правительствон делегаци группа. Царца цѳига кхъаьчар Германски Демократически Респуббликан премьер министр О. Гротеволь а. Луйранна 8 сахъат даьлча ераш Засниц яхъаца Галн тѳа кхъаьча, цѳига акхарна духъал баькѳа хиннаб духъа эзараш немешки кхъахъегамхой. Станцен перроне хиннача йоккхъа митинге акхарга моаршал хатташ кѳамаьлаш дир Германски Демократически Респуббликан кхъачан промышленноста министр К. Вестфала, СЕПГ Ростокски окружной комитет а хъалхарча секретар а Карла Мевиса, Ростокски окружной Совет а председател а Ганса Варникс.

Цу дийнахъ кѳаьрийн комбинатага жокъаш хилар советски викалаш.

Цу дийнахъ цѳига хиннача митинге ше даьча кѳамаьлаца новкѳост А. И. Микояна чоагйа баркал аьлар бейхъаца безамца шоаш тѳайцача Ростокски округа кхъахъегамхошта.

Шолжа-Гала хъалхъеш латт.

Сурта тѳа: Красн фронтоний улица.

Нч Кобаьшвиле сурт.

Масса йолча хана Советски
паччахьалкхе дегӀаьрна, боа
хама, политически дехкара
кхоачашдарна йо а деш, мас
са оагӀорахьа производства де
гӀа а йоалаш, материальн
культури кӀахьегамхой боа

Дерригдунен VI фестиваль

Диц лургдоаца дейнар

Рельса хиттара тлех лел-хаш чархаша деча таташца, ма-монта халашахыа йода поезд. Вонона корех ара хьа-жача баргагуш хунаши, хиши, шабра аренаши, керда ценоши йоккха городаши. Иштта Моск-хьа чу кхьахьар Нохч-Галгала республикеры 150 фестивале вода турист вола хьалхара група а йица йода «Грозный Москва» яха поезд.

«29 июль. Москва. Ма хоза-якха хьа тайп-тайпарча мет-тала яздача плакаташца, тайп-тайпара бесаш долча бай-ракхашца сийрда яха ули-цаш...

...Эгтира хьалха кхьийола де-легаташ санна Москва йовзаш, цунах барг тохаш экскурси йир оаха. Москверча Пач-чахьалхкен университетте, мас-са долча Кремлерча Дворецаш-ка, Эрригача союза юртабоаха-ман Выставке Белорусски, Гру-

зински, Эстонски, РСФСР-а, Казахски повильонашка, Совет-ски техникан повильоне хилар тхо. Шоллагича дийнахьа ле-нина цлерах йолча стадионе Международни цирке китай-ски акробаташца, цл хезаа волча Советски циркача йок-кхача говзалаца, шойа гьулакш дика ховш еш йолча номераш ца салолам хинна, цлоагла раз-за долаш даглар тхо. Иштта дика номераш яр «Зеленый театр» Израиль паччахьалхке-ра бахькача жугаташи йараба-ши яьраш а. Къаста тхо раз-за хилар йарби хоро йарби мет-тел даькхача шин иллена, цу коллективно даьча «Декка» жа-жа жугата кьамаан халхара. Царга хьожаш Америкера а, Йорданера а, дукхача совет-ски союзерча кьама а делега-цеш яр.

Сайрийна влашадетталуш, значокаш открыткаш длаюха

телаш цьхана фотокарточкаш доахийташ египтянашца чеха-ца, венгерашца, немцашца, ки-тайнашца хилар тхо. Массе-нешца а тха влашадетталуш доттаглатошца, влаший дела-денна дар.

153 страниц я фестивални программа, хьалха из ара хе-цахьа цьханне лаьрхлар фе-стивалан ерригача мероприя-тешка хьажа безам хилча ха бляш шерал чухьанхьа йоацаш эшаргьяр аьнна.

Туристски путежка ха дук-кха а клезигах я — еррига дь-ди мара яц. Хьаьта, хьама-р-хьа ца хошар мархьа йолла йиш еше а, цу дьт дийнахьа барга дайнар, хьахезар ду-кха-м дар.

Цига барга дайнар цаккха а дицлургдац.

Дидигов БОРИС, НГП обкома комсомола отдела заведующие заместители.

Шоай низаца, Габдала Новкьосталца

Шолжа-Гали тлен, республикеи дукха-гьа йолча юрташкен районашкен, дукха нохчийн гьалгалай ценош деш боах, даь а баьннаб. Шоай балха гьулакш акы-ча кьамашта нийсса длаьхьш ба уж, ла-дало новкьостал а деш.

Шолжа-Гали тла-ра Могайбекче бола-ча наькьаца, города йисте уллача юрта дахаш тайп-тайпара кьамаш да. Царна хьанза тлакхийтар юрта марла йисте ценош деш боахка нохчийн гьалгалай.

Уж ценош деш боахкача наха юкье ценош хьалдаь вайннаб Горпромторга кхоа-лагича базан грузчик вола До-лаков Сулейма. Цуна, цо болх бечара нили юри деннад, цо доахка баркал оал кулгалхош-та шийна новкьостал дар.

— Корри нили дац доахка хьама. Доахка хьама да кьа-хьагемхо лархлар, цуна кез-зига мара дече а, хултох нов-кьостал де гьортар — йоах Су-леймас. Сулейма, цларга хьахка басар доькьаделча чуха йиш я.

Габдало новкьостал деш, ценош хьалдетта вайннаб Су-леймана юхе, Сулейма даь ве-ши во! Иаддал — Вохлап. Хьана тхоч тла а биллаь чехька йисте, а даьхь ший дезал керда цле-ношка чуховшабе лаьрхьа ва из.

Иштта докхка новкьостал даьд шоай болхочуна Бар-кинхоев Хьамид Шолжа-Га-ли тларча гьиллош еча кхоаг-ла управленес. Хьамид цу уп-равлене бетоншикар балха ва-хуа дукха ха яц. Дале а цунап цьхьа куб. м. хуу язъый мах боацаш, времянкя хьалте. Хьа-мид времянка етта вала воал. Цлоагла баркал йоах Хьамид кулгалхошта, кьаста баркал йоах цо месткома председатель волча Бабаевна А. С.

Хьамид юхе времянка хьа-льый ценошта фундамент а еллай, кирпиш тла а эзай. Горпромкомбинате чопиллаш деча чехе мастер волча Ума-ров Иаднанас.

О. Бузурганов.

Фестивальни Москва

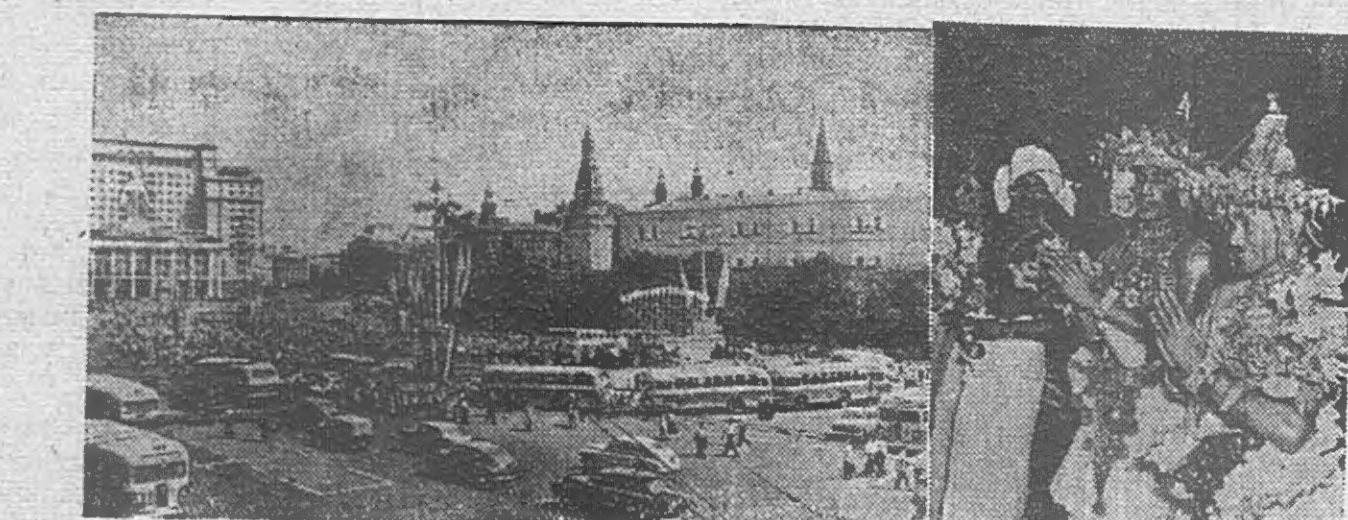
Таксе шофер соца а вийа, ми-лиционер новкьоста санна хьехам бу: «новкьост, Максим Горьке цлерах йолча улица оагйорахьа длаваха хьаьшт а дац хьа. Цига эстафета я». Делкьа ха. Телевизор хьайи-лаца цун экран тла моллагла дийнахьара передача яц, сажьвердаме дог-уйла айдеш Фе-стивальни передача я из. Цьхьан парке оттадаь кьыча-пачхьахьа карара баькьаца ар-тистки концерт да хьахьозар. Те-лецентра сарралца болх бу. Сайре. Иллюминацен лампаши-ца сийрда яха нахаш йиза я улицаш. Норвежци цле кийнаш-туча лелх, клай чоалбаш хьер-чача сиринишца юхе, японци киноомемериканци докхка яь-ятар долча Самбрерона юхе. Ма-лагла мотт ба наьха лурмата юкье хьона хьа ца хозаши! Мас-санена, массанена цлехьатар ховш да эрси меттал ши дош: «Машар! Доттагала! Моар-шалла тодаьд бе доалла кул-кертал лажкаг! ай а даь йоах австралийца, «Машар! Дотта-гала!», ланарча Куба яхача острова тларча венача хьаьшага.

«Машар! Доттагала! — Моар-шалаца бела а кьезаш йоах московский болхлоша францу-зашка.

Бакьда, дешашца дла ала ха-ла да хьанза Москвае доаллар. Хьара йуйрина газетий кьос-кашка хул керда биолитенаш: «Фестивала программа». Мел халахетар ду-кха цо фестивала делегаташца а москвичашца а! Ма дукха сакьвердаме хьамаш дукха гонахьа, царга хьажа ма-лоаца да-кха хьо дил!

Шотландски шахтера лаь-рхлад: шахтерашка влашад-кхийтта опыт дла-юха эда, аьн-на, е концерте ваха, е кинофе-стивале ваха, е шахматех сеанс долча ваха. Уж масса дараш а дита шахтераш болча ваха веза, хьана аьлча сакьвердаме хинна ца лелх, пайданеи эшашца да кьыча мехкашкарча нов-кьосташца кьемаьл дар, шах-ташка цар малах техника ле-лаю хар, мел алапи цар ийду хар.

Ма хоза да-кха дерригача дунен тлар кагйирхой цьхана влашадкхийтта хана.

Сурта тла аьрдеьха — Москва. Фестивала деьношка Манежний майдане, аьттеьха — шоай кьамаан хостомаш тла а ювхаш цьхьан дезала халхархой Гунен (Цейлон) Коммуна яхача майдане хьиннача концер-ТАСС фотохроника.

«Долла хьама а тамашне хоза дар»

Шолжа-Гали тлар VI Дер-ригдунен фестивале баьча-накха группа цлакхьай. Цар-ца цлаенача Новогрозненски

нефтеперерабатывающа завода инженеро - химико В. Боро-денко йоах шийна фести-вале баргадайначарех: «Дол-

ла хьама а тамашне хоза дар. Укх деьношка Москве хьинна-рашта дег тла мел хьиннар де-шашца длаоалалургдац».

СУРТА ТЛА: 1) Эфиопи яхача паччахьалкхера фестивале баькхарах «Соколыньки» парке Йоккхача астраде дерригдунен концертаг хьожаш ба. 2) Голландера мехкарий, эрсий кийгйи нах, кубинаш илал оаьла ба Аргентинера венача Роберто Фугатот яхачо аккордионаца локхача ашарча.

Шийна барга ца дайча тешарг вац

Тамашийна я фестивални Москва. Цун улицаш, майда-ши энзашца, лозунгашца, бай-ракхашца хоз яь докхкача цлаина кийчъа я. Массе йолча Москверча районашка кьыча паччахьалхкен делегаташ лел. Царна сакьвердаме ба советски наьха бахарца, тамаш ю цар вай мехка даьхьаца докхкача толамех. Дукхаг! бараша та-маш ю эьх ца хеташ, харц а лувш беча буржуазен кхайка-мах, советски союза сий доаде гьерташ цар буьцача оаьп-2-ча августа йурра кьаьчар тхо-вай республикеры 50 сак вола туристни группа Москва. Эгтира хьалха Москве Молаа экскурси йир оаха экскурси ле-лачех хьехам а беш. Боккха исторический революционни локхьа болча Красно-Прес-ненски районан (цу районе яр-тха общежити а) дукха сакь-вердаме хьамаш дийцар тхона экскурси лелаецо. Тлакхка Максима Горьке цлерах йолча улицаш дладоьлаш, из я керте-ра фестивални улица, хьахье-ца ценош, Бокха эрсий компо-зитор Чайковский чу ваьха цле-нош, кьеза Ленин В. И. цу тлар кьамаьл даь балжон йола ценош. Пушкина цлерах йолча майда тла а, Ленински лоамаш тла МГУ чуьло ценош долча а хилар тхо. Цул те-хьаг! Кремле масса йолча от-деленешка, палаташка, собо-рашка хьажаш сакьвердаш сайрийна а дахар. Сайрийна Пушкина цлерах йолча майда-

не Венгре, франце, индонезе делегаташ «Дружба народов» яхача эстраде художественни самодетельни концерт отта-дир. Цлоагла разза хилар тхо эрси меттал «Широка страна моя родная» яха илии даькх-ча индонезишашца.

Цлоагла тамашийна а са-кьвердаме а дар шоллагича дий-нахьа тхона бларга йина фе-стивалерча номерех кергетера йола, 500 совх сак вола кол-лективно хи тла оттаь гимна-стический балет.

Юрта боахаман выставке хи-лар тхо кергетера повильоне, Казахски, Грузински, Молдав-ски павильонашка, хьалта РСФСР-а повильоне Урус-Мар-тански а Сунженски районера экспонаташ а йира тхона.

Ленина цлерах йола Музей, цу цу барга йина берий хана деьз хьа цо лела яь хьамаш; Кьулбехьарча Америкера ший сьчеташ фестивале венача негара шийна фестивале барга дай-на чунна разза хиларах даь кьамаьл; Гьаьржача Африкеры ший негара картачаь а доа-хьиташ значокаш дла-юха а хувцаш теьса хьаьшал; юрта-боахаман выставке сирийски делегатаг «Хоза хети шоана тхангича?» аьлча «Очень хоро-шо!» яхаш цар тийнна жо-паш — дерригаш а цлакхка ди-цлург доацаш хьамаш да уж. Шийна хьабларга ца дейча те-шарг вац царех.

Албогачев Билан, Н. Г. Обкома комсомола секретарь.

Художникий донхий толамаш

Укх шера 6-ча августа Шол-жа-Гали тла, республикеры кьахьагем резервар ценошка хьаьинлар Советски художни-кий союза Нохч-Галгалай отде-ленен художникий выставка.

Докхкача, хозача балхашца сийрда даьхьаца ценошка гул-беннабар бляш гаргта кьахье-гамхой. Выставка хьаьинлар Нохч-Галгалай художникий от-деленен председатель волча ху-дожника н. Сичкош.

Дукха художникаш хьалххий-наб вай мехка революци хин-начул тлехьагьа. Сийлахь-бок-ка Даймехка тлом хинначул тлехьагьа ер аьлхлагьа художни-кий выставка хул Шолжа-Га-ли тла. Ала дезаш да, хьанза хьаьлаш йола 6-гла выставка хьалха хиннарел йаьхьегьа а хозах а хилар. Укх выставке хьахьекх 23 автор 170 живо-писен, скульптурен, графикен балхаш да, — аьлар н. Сачкош.

Хьалхарча цларга длачуваьл-ча эгтир хьалха барг тлаотт В. И. Ленина скульптуран, цун-лаке цлеча клада тла яздаьча Ленин дешашца: «искусство халкхий я». С. М. Кирова скульптура (бюст) латт аьт-теьхарча саянга. Цу шийн скульптура кьал язъь я говза-ца художника советски худож-никий союза члена Твердохле-бова цлн.

Художника Астапова лакхе-ра говзал хьахьокх аьрдеьхар-ча саянга латтача Шерпов Асламбекеи, шоллагича цларга латтача СССР-а халкьаца арти-ста Станиславскиен, Серго Ор-джоникидзен скульптораша (бюсташ).

Пена тла хьалтеха доахкача портреташ юкье да художни-ка Гайдуковс дилла граждан-ски тлеме даьхьалапархочун Ян-диев Заьами портрет. Худо-жника - скульптора Астаповс яь 1905—1907 шерашка хиннача революцен даьхьалапархочун Бутенка бюст я говзача скульп-тура произведени.

Дукха да выставке хоза а дика чулоацамаш долаш а кар-тинаш. Царна юкье художника Мордовина «Огородничен», Чубарова «Крейсер Аврора Петрограде бодача новкьа» яхаш, ужжамо кьхьадараш да.

«1830-ча шера хьанзара Шол-жа-Гала уллача хинна крепос-ти Полежьев» яха картина диллад художника Катаргина. Картино хьахьокх 127 шу хьал-ха Шолжа-Гали хина сибат.

Кхь мел долча картинашца юкье цлоагьа белгал да «Кени-сберг акххар» яха Нохч-Гал-галай художникий отделенен председатели н. Сачкош дилла картина. Цу картина тла мел дола сург гьагуш а, кхьгалуш а, ший чулоацан болаш а да.

Кьаьстта сийрда, дукха нах хьожаш я Эрригсоюзан худ-ожникий выставкашка длаьза даьхьа лаяьча кьонча худож-ника Калмыкова дийкха порт-реташ хьалдохка моттиг.

Сийлахь — бокхкача Октяб-ра 40 шу дузача деьношка Нохч-Галгалай АССР-а граждански Сийлахь — бокхкача Дайм-мехкеи тлемешка даьхьалаьца нахаш произведешен язъьргь-йолаш я эрсий, нохчийн, гьал-галай художникаш юкье бола художникий коллектив.

Х. ГАЛАЕВ.

Концерташ длаьхьокха бахар

4 августа кьиранди дар. Гуйрийна денз дог гьоздаьна юьха тлар бесаш лепаш дла-са удаш сатем боацаш лелаш бар Долакоарча: културан цлен болхьой. Царна хьалхашка от-таьд сийлен декхар дар укх бехктокхаме йолча хана вай республикан районашкарча кьахьагемхошка шоай иску-ства, говзал длаьхьокхар.

Долакоарча културан цлен концертни бригадан юкье боа-гаш ба Цидкьез Идрис, халхара солист вола Апа-ев Джамалда, пандарла-кхар-хо Мавковский Леонид, хал-хархой нохчо Алиева Кабон Березова Иринен, иштта кьы-бараш. Концерт юькхча вахар 11 сак. Художественни кулгал-хой ба Ацаев Вишнякован.

Цар шоай говзал длаьхьокха-гьа Шолжа-Гали тла, Шаьла, Ведена, Наурски, Грозненски,

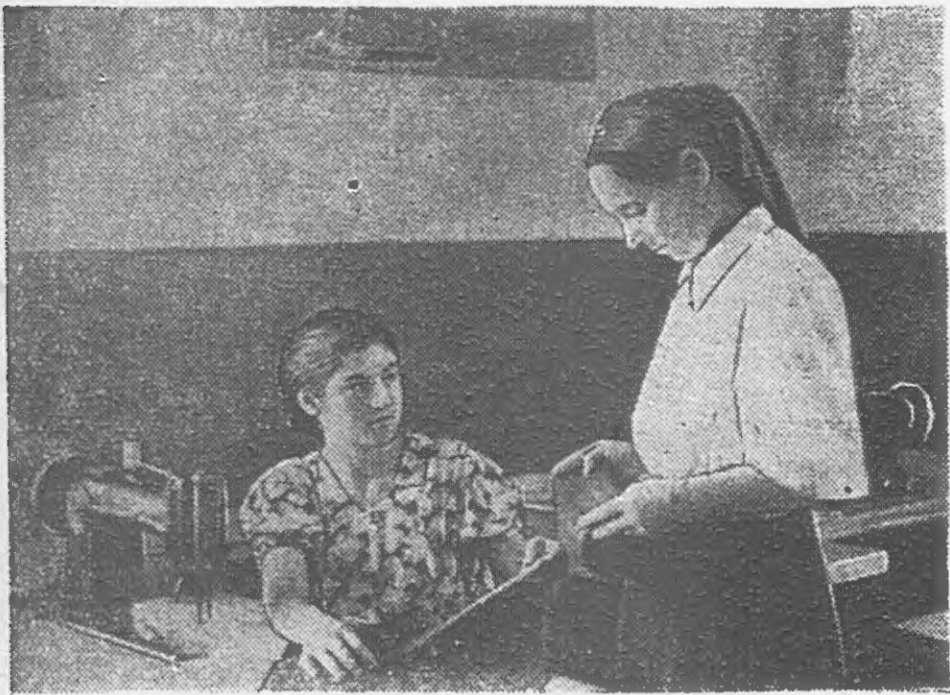
Сунженски Первомайски, Наз-рановски районашка. Бригадан програмна юкье да нохчий а гьалгалай, эрсий, кьирний, глумкий, селний ил-леш халхари.

Долакоарча културан цлен директорас нов. Бултуев Ума-г Гирес дувс: «Тха културан цлен художественни-концертни бригадан даьхьалапархой де-нгара — денга шоай говзал лакхьеш ба. Хьанза тхоаш да-хьа ца тхоай мел йола говзал дла-хьаьхьаьр гьаьха, тхоай болх вай республике мел даьхьа кьаьий цьхоагьа, доттагьаг цлоагьаьна цар културни да-хар кхь а лакхадарна декхар оттаьд длаьхьш да тхо».

Концертни бригадан цьхоа-гьонга, царна юкьерча дот-тагьаьна хьаьхача теша ме-гаргва длаьхьаьна хана цар шоай болх тоаьш, говзал шереш длаьхьорг хиларох.

Т. ТЕБОВЕВ.

Планаш т1ехкхоачашью

Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революцион 40 шу дизара сийна шоаш т1аица декхараш коачашдарна дика толамаш доах Маргалбикерча «Терек» яхача арте-лан членаша.

Д1адаха ах шеран план 107,9 процент т1ехкхоачашьяй артело (председатель нов. Герасимов). Цу артело тега баркыш дика тег, тега баркыш толдаш моттиг яц. Цига баркыш тегитача дуккхача наха ч1оаг1а баркад оалаш яьзду шоаш артеле болхоех яьздер.

Дукха ха йоацаш цу артеле балха бакхаб г1алг1ай Булгу-чева Дулурхан, Алероева Кай-па. К1ал болх беш хиннача эр-

сашца, х1ирашца дика барт тайна ца ховр в1аший хоатташ, в1аший новкостал деш йижа-рий санна болх беш ба уж.

Д1ахо йодача хана болх кхы лаг1а ца болийташ кхы а дика-г1а берг1а тха артедан членаша, Октябрьски Социалистиче-ски революцион 40 шу дузаш кхы а т1ех коталонаш яхарца духхала г1орда тхо йоах, — артеле председатели нов. Гера-симов.

Т. Тебев

Сурта т1а: Маргалбикерча «Те-рек» яхача артеле болхлой — баркыштегархой, ура латтар нохчо Алероева Кайпа, машинаца баркыш тегаш яг1ар Бережная Вале-тина.

И. Пинева сурт.

К1ай чо

Хь. ОСМИЕВ

Да вала, к1ай чо, хьа!
Можак, кертах
Гуча бувлаш,
Дикка нийсеш,
Са пхьук1оагча
М1ишка етташ
1а со дорха чувхаву,
Йис илла хьо,
К1у ше санна,
К1ийлен хувжаш,
Дега курал,
К1она шераш
Дахьа г1ерташ сона гу.
Фуд 1а лерх1ар?
Доалде г1ерт хьо?
Хьа дагар дар
Дайза вавлач,
Хьа г1улакхаш
Сона говдал хеталу. —

Дега доал дер
Чо бац хьона,
Дакъаз баларг,
Дог да хьона, —
Х1аьта са дог
Замо к1ондаь детталу.
Хьай г1улакхаш
Цхьа дош хеташ,
Кертах, можак
Сона леташ,
«Хьажал» яхаш,
Хьо хьабрбанна тахан хьуз,
Хьона йолча
Футтаройна,
Т1а-т1а бай беш,
Ер сай ши ког,
Гой, аз тахан
Пхийттар вавлач санна лувз.

Лекцеш ешилга дика в1ашаг1деллад

Лекционни болх дика в1а-шаг1белла д1ахьош ба Маргал-бикерча районе. Районе в1а-шаг1теха болх беш 3 группа я. Горкомпартен лекторий группан юкье 20 сар ва, Илман а политический а дешар д1адов-зийтача обществача ва 24 сар, НИТОН яхача инженерно-тех-нический обществача ва 20 сар. Укх шер 7 бетта партен гор-кома лекторий группас тайп-тайпара 154 лекции йишай, па-рех 43 лекции йишай республи-керча лектораш. Хан-ханахь а массанел дукхаг1а а лекцеш еш партен Маргалбикерча горкома хьалхарча секретаро нов. Ава-

несов а иштта кхычар а. Лекцеш ешарна т1ера боа-цаш а, лекцеш к1езига ешаш а ба цу группачара цхьабараш, масала, партен горкома шолла-г1а секретаро нов. Гурневс ер-рита а 11 лекции йишай, парех 6 лекции цхьан бетта йишай, районни газета редактора нов. Розинс 4 лекции, НПУ началь-ника нов. Пыжовс 4 лекции ма-ра йишай.

Илман а политический а дешар д1адовзийтача обществан членаша 36 лекции йишай, НИТОН яхача обществос 22 технически лекции йишай.

Т. Т.

Кхалнахьа бокьонех
цхьа-ши дош

Ч1анти-юрта Казахстанера юха ц1абаьхьа б1ав сов дезал ба, цу ц1абаьхьа дезалех бола дуккха кагий нах а, ишт-та маьхкарий а сайранна а, вешта мукьа йолча хана а к1у-бе сакьерда бахкийтац шоай даьша-ноаноша.

Ала дезаш да: хьалхарча ширача 1адатех юхедисахарех ца1 из халар. Х1ана мег теш цу маьхкарий даьша-ноаноша, уж шоай маьхкарий ловзарга ба-хыйта? Ловзарга бахача цу го-тача ц1аг1 д1а-юха хьовза мо-тиг а йоацаш, увзача г1аьлен-ша чу дож а оттадаь, хьаца-раш 1оухаш сахаларга ма боа-лий уж. Х1аьта клубе бахкийта

Х1ана мегат кагий нах? Фу зе доал — сайран цхьан-шин са-хьата клубе а даьккха, цига кинога хьажча а, цунах тар-ра литературни, е художествен-ни кинжкшаш, я журналш дий-шача а.

Из санна дола г1улакхаш вай-на юкье деларо ч1оаг1а духьа-ле ю вай юкьаралли г1ула-кхашта.

Кхы долча к1амашкара хьо-кхам эца беза. Д1адаккха деза ширача 1адатех юхе дисараш. Вай мехка ма1анаш кхалнах цхьа бокьо йолаш хила беза массадолча даькье а.

К1аьстта вай нохч-г1алг1ай к1ама юкье долаш дола, кхал-нахага ца дешийтара г1улакх ц1ендаь д1адаккха деза. Х1анз керда дешара шу долаулача ха-на к1аьстта ч1оаг1а уйла еезаш а ханаца йола цхьаккха йишг-школе йоацаш ца йта оарцах бовла а беза берий даьй-ноа-нош.

Р. ДАДУЕВА.

Лорий белхалой

Шолж-Г1алит1арча 4-ча г1а-ли больницы укх депошка шин шера дешаш йола лорий кур-саш йисте яхьай. 44 саго экз-аменаш д1аениш, Лорий г1у-лакх шоашта т1ехдика ховлг1а хьахайтар 5 саго.

Беррига курсаш яхьа бола нах вей республикан юртарча меттигашка балхаш де бахй-таб.

НОГАЕВ.

Нохчий йоло декхарладар

Абсултанова Зайнаби Стали-на ц1ерах йолча колхоза фер-ма г1а ена цхьа бут мара бац, ше Шалинский районе ц1аена-чул т1ехьаг1. Цунга д1абенна-массаехк етт, хьалхаг1 75—80 литр шура лш дени бийсани, х1анз цу доахангара цо йоах 90—120 литр шура дени бий-сани.

Цхьацца 1аттагара 2000 литр шура йокхаргья аьнна де-кхар г1аийцад божабетачар.

Чар дош г1улакхача делаш

Художественни самодеятельностан группа

Шолжа-Г1али-г1арча «Неф-тянник» яхача културан ц1е-ношка дукха ха йоацаш в1а-шаг1теха я г1алг1айн нохчий кагийча наьха художественни самодеятельностан группа. Цу группача бола г1алг1ай а нох-чий а эрсий а кагий нах ч1оа-г1а 1оамабала разза а болаш 1омаду халха буьла а илlesh даха а кхьдола културан г1у-лакхаш де а.

Художественни саодетельно-стан группана хьалхале делаш ва Индербиев Имран. Цо из болх лелабу Алма-Ате денз. Дика из болх лелабе ховш ва из.

Цу тайпара йола кагийча наьха художественни самоде-ятельностан группаш в1ашаг1то-ха еза вай мехка х1ара района клубашка а иштта юрташкара клубашка. МАЛСАГОВ М.

Оаха яздаьчун ларах

«Сердало» газета 14-ча июла 1957 шер араяйнача пхе-ношка номер т1а яккхар «Наьсарен района кулгалхой декхарийла вавь заметка т1а белгалдаьха курсантий обще-житера кхоачамбоацараш д1а-даха. Уж кхоачамбоацараш д1а а даьхад, курсантий, общежи-тера г1улакхаш кхы а дикаг1а т1оадеш а латт».

10-ча июла 1957 шер «Сер-дало» газета йишлаг1а номер т1а яккхача «юртарча к1аьхе-гамхошта дика ц1енонш де де-за» яхаш кертаьздар долаш н. Ведизжев Ахьмада язьяьча корреспондентех Урус-Марта-новски партен райкома секре-тара нов. Васильковс редакце-га яздаь: «юртарча к1аьхе-гамхошта дика ц1енонш, де-за» яхача корреспонденте т1а бел-г1адаьха кхоачамбоацараш хилар бакь да. 25-ча июла 1957 шер денз ц1енонш хьалдерашта новкостал дарна МТС-о ху-кхача 8 трактори кхьйола г1ишлоний материалс кхача 10 лафети, автомашиниш е-най, иштта кхьдола новкоста-лаш а ду нокхашта. Ц1енонш хьалдара г1улакхаш партен райкома бюрос первични парт-организациешке дийцад».

РЕДКОЛЛЕГИ.

Атомни а водородни а герз
юктера д1адаккхара
г1улакх йолча дуненюкьерча
кхоалаг1а конференце

Токио. (ТАСС). Ядерни герз д1адаккхарна дуненюкьерча конференцен таханарача кечо яра заседание в1ашаг1кийтар машара г1улакхача болама активисташи, дина группай виькалаши, х1аьта иштта йилма-хой-физикаши, юристаши.

Атомни физикан г1улакха говзанчий комиссен хьалхарча заседание дувцаш дар фешара радиоактивност совяларах а цо сага беча 1оакткьама а лаьца, х1аьта «ц1енача бомба» проб-лемах лаьца а н. кх. д1а а. За-седане к1амаьл даьча Японски профессорс Миякес белгал-даьккхар ядерни таллар д1а-даккхарна сикха да дезаш до-ла г1улакхаш. Заседане иштта к1амаьлш дир профессорс Ортега (Перу), иштта кхыча йилмахоша а. Дуненюкьерча бакьона а герзаш д1адаха а а комиссес к1оастадир форда т1а а, дуненюкьерча хьажар долча моттигашка а нах х1алак бара герзаши ядерни герз таллар д1адаккхара г1улакхаш лаьца, х1аьта иштта кхычар терри торерча т1ема блоку а атомни базай хьакьехьа а, иштта. кхычарех лаьца а.

Ядерни таллар д1адаккха
яхаш ба английски
йилмахой

Лондон. (ТАСС). Тахан укха-за газеташ т1а тежаб «дотта-г1ий общества» (к1акерий) членаш болча 43 английски ц1и хезаь волча йилмахоша дерри-гача дунен йилмахошка ядер-ни герз таллар д1адоаккхилга де яхаш баь кхайкам.

Кхайкам т1а бехке деш да Англе йилма машара а ада-машта а пайде дерзадара мет-та, кертера низ из т1ема г1у-лакха йилман-таллара белхага дерзадеш хилара г1улакх.

«Аханал дуккха а дукхач ах-ча а тха мехка йилман г1улакх деш бола нах а — йоах англий-ски йилмахой кхайкам т1а — шоайш пайда ешаш да военни хьисаперча г1улакхашта эшар лахарна а конструироват дар-на а.

Кхайкама кулг яьздаьчарна юкье ба королевски обществан (английски йилман академи) членаш профессор Кетлин Лон-недейл а профессор Лайонел Пенроз а.

Болгаре металлургически
промышленности дег1ар

София. (ТАСС). Днъ шу хьалха, 1953 шер 8 августа, В. И. Ленинна ц1ерах йолча металлургически завода марте-новски пешко хьалхара плавка елар. Цунца йолаеннай болгар-

ски 1аьржача металлурги де-г1арча юхь. Советски проектах хьалхьа В. И. Ленинна ц1ерах йола ме-таллургически завод чехжа де-г1аьоаг1аш латт. 1955 шер 1а Болгарес дуненюкьерча базара т1а хьалхара дихьар ший мехка прокат.

Завод кхы д1ахо а дега-йоаг1аш я.

Хьалхьеш латт агломерацион-ни фабрика. Дукха ха йоацаш хьалхье йолалу листопрокатни-цеж, шоллаг1а доменни пешк. Завод хьалхьаь яьлча цо х1ара шер 1а арахеаг1арда 235 эзар тонн чон, 310 эзар тонн болат, 225 эзар тонн прокат.

Гартгарча шерашка болгар-ски 1аьржа металлурги дега1ар тоалургда дукха ха йоацаш

аьшка рудаш дола моттигаш кораяь хиларца. Парех лорх-х1амечар 200 миллион тонн хулча кремиковой залежей ба-зе укхача хьалхьергя керда йоккха металлургически завод.

Октябрь 40-шу дизара
сийна Болгари
кийчлуш йоал

София. ТАСС. Варна яхача г1али т1а Болгаро-Советски г1алан комитетта обществас в1а-шах а тежа Советски Союзе промышленности дега1ар» вы-ставка хьайийлай. Из я Совет-ски Союза вахара 40-шу диза-ра хьаьхьокхаш, Сийлахь-йок-кхача Октябрьски революцион 40-шу дизара в1аших тохаш йола дукхача выставках ца1.

ГДР лаьттан палато
Малхбузеь германски
бундстага кхайкам бо

Берлин. ТАСС. Берлински де-мократически печато хьалду-царгда селхан Берлине Герман-ски Демократически Республи-кан лаьттан палатан заседани хилар. Цу заседание т1а Малх-бузеь Германски бундстагага цхьа барт а болаш кхайкам т1аийцар. (Боннски парламен-та лакхера палата). ГДР лаьт-тан палато бундстага депута-таш т1абех ГДР даьча к1а-маьлашпа ла а дийг1а герман-ски шинна а паччахьалкхен конференци ерг йолаш, х1ан-зарча хана Германи в1ашахто-хара из этгара диках боа нинь хиларца.

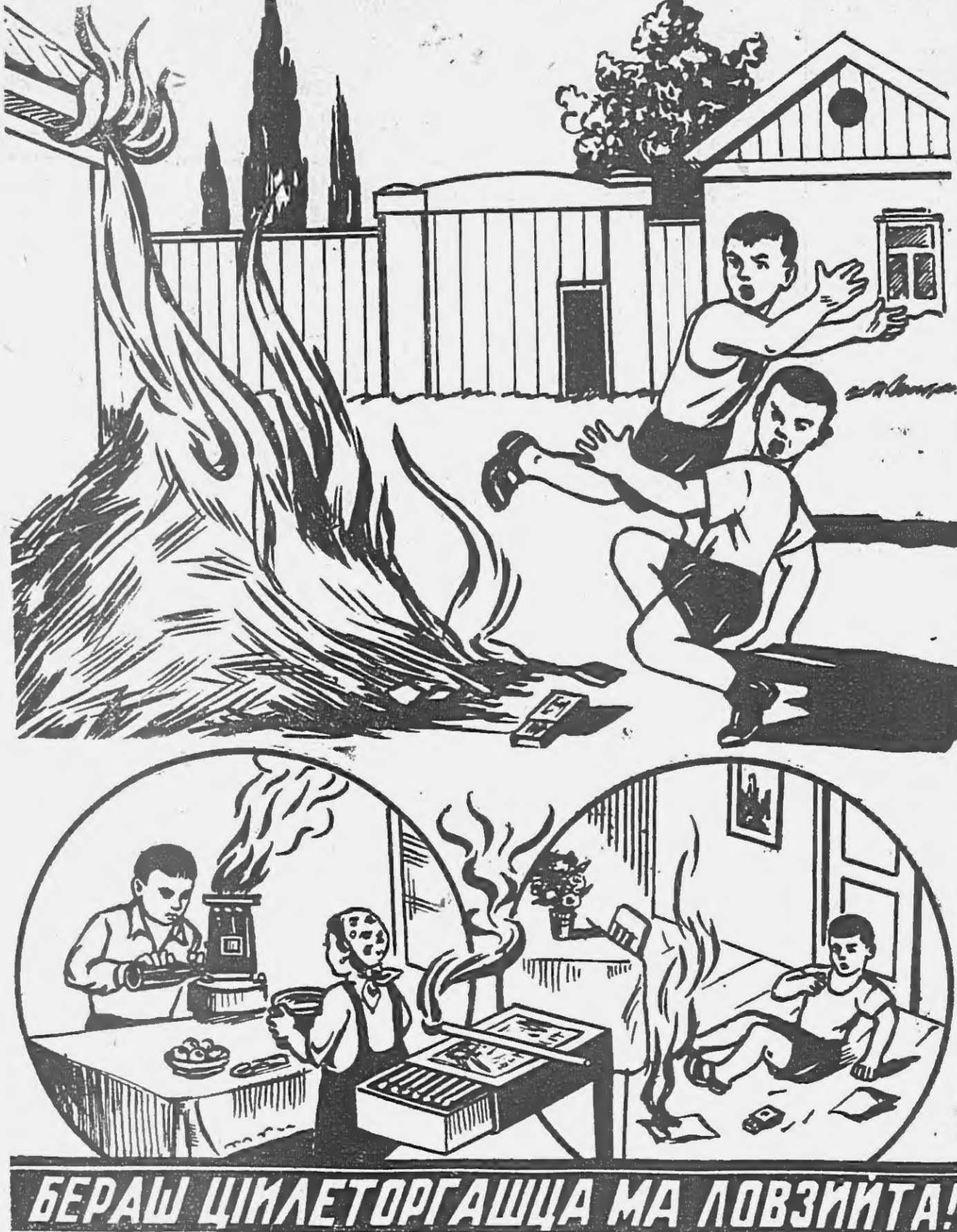
Шоашта т1ехь воккхаг1чун б1арг ца хилча, бераш ц1илеторгех ловз,
г1аьленаш увза доал, ц1еноншта юхе ц1ераш етт, т1аккха цох ц1ераш ювл,
зуламаш дувл.

Ц1илеторгаш а фаттен а бераш т1акхоачаргдоацача леладе.

ДАЬЙ-НОАНОЙ

Шоай лоамехь дитаь бераш ц1ераца а ц1ера кхерам болча приборашца ловзара т1ера кул. Из бахьан долаш ц1и яла а кхы зуламаш дала а тарлу.

Пишкаш, самовараш, примусаш летайята электроприбораш д1а-са кхакхыйта мегаргьяц берашка.

БЕРАШ Ц1ИЛЕТОРГАШЦА МА ЛОВЗИТА!